

Aan de leden van de gemeenteraad.

Raadsinformatiebrief 24

Bouwen en Wonen

Helmond, 15 april 2016

Onderwerp: Green Deal Geothermie BV

Ons kenmerk: 1699015474

Uw kenmerk:

Doorkiesnr.: 587583

Uw brief d.d.:

Eén van de meest impactvolle en in het oog springende projecten uit onze Versnellingsagenda Duurzaamheid is het project Geothermie. Inmiddels zijn wij daar al enkele jaren voortvarend mee bezig, en staan we op het punt om een nieuwe belangrijke stap op weg naar deze duurzame vorm van energie te zetten. Graag informeren wij u via deze raadsinformatiebrief over de actuele stand van zaken.

Geothermie

De warmte uit de aarde wordt in steeds meer landen gebruikt als duurzame energie. In Nederland worden met name in het Westland al kassen verwarmd door het warme water uit de aarde. Het warme water komt naar boven via een productieput, verwarmt via bovengrondse verwarmingsbuizen de kassen, en gaat via een put weer terug de ondergrond in, zodat de grondwaterdruk gelijk blijft. Ook in onze regio zijn er kansen voor geothermie. Daarom hebben de gemeenten Helmond, Breda en Tilburg, de provincie Noord-Brabant en Brabant Water gezamenlijk een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor geothermie in Brabant. Uitkomst van dat onderzoek was dat alle drie de regio's geschikt zijn voor een duurzame, veilige en relatief eenvoudige geothermische energiewinning uit de Trias-zandsteenlagen.

Faciliteren ontwikkeling geothermie

In november 2014 tekenden de gemeenten Helmond, Tilburg en Breda, de provincie Noord-Brabant en Brabant Water de 'Green Deal Geothermie Brabant Breed'. Hiermee gaven de vijf partijen aan dat zij actief gingen ondersteunen in de veilige ontwikkeling en uitvoering van geothermieprojecten in de drie regio's. De partijen gingen dus zelf géén projecten initiëren, maar wilden marktpartijen die concreet met geothermie aan de slag wilden, optimaal faciliteren. De Green Deal uit 2014 blijft ook nu nog onverminderd van kracht, maar is inmiddels enigszins geactualiseerd. Bovendien zal ook de gemeente Someren de deal ondertekenen. Tijdens de bestuurlijke bijeenkomst op 7 april bij Bavaria NV werd de deal uit 2014 opnieuw door alle partijen – aangevuld met de gemeente Someren – bekrachtigd.

Versnellen ontwikkeling door bundeling projecten

Ondanks het feit dat bovenstaande partijen zich hebben gecommitteerd aan het faciliteren van geothermieprojecten, gaat de concrete ontwikkeling ervan te langzaam om de doelstellingen van het Nationaal Energie Akkoord én van onze eigen Versnellingsagenda te realiseren. Marktpartijen zijn huiverig om de ontwikkeling zelfstandig op te pakken, waardoor kansrijke projecten stagneren. Het bundelen van een aantal concrete projecten lijkt meer perspectief te bieden. Daarnaast is er een aantal sociaal-maatschappelijke vraagstukken die beter geborgd zouden moeten worden; denk aan de communicatie rondom geothermie-ontwikkelingen en de verduurzaming van warmtenetten. Reden genoeg voor een aantal partijen om een nieuwe aanpak uit te werken in de nieuwe 'Green Deal Geothermie BV'.

Green Deal Geothermie BV

De bundeling van projecten wordt gerealiseerd en beheerd vanuit een nog op te richten entiteit: Geothermie Brabant BV. Aandeelhouders van die BV zijn Hydreco Geomec (een dochter van Brabant Water) en Energiefonds Brabant (onderdeel van de BOM). De BV is binnen de Green Deal verantwoordelijk voor projectontwikkeling en financiën. Daarnaast tekenen een aantal publieke partijen de Green Deal, waarbij zij verantwoordelijk zijn voor het maatschappelijk belang. Deze partijen zijn de ministeries van EZ en I&M, de provincie Noord-Brabant, de gemeenten Helmond, Tilburg, Breda en Someren en Brabant Water. Tenslotte ondertekenen een aantal marktpartijen de deal als beoogd afnemers: dit betreft Agristo, Bavaria, Ennatuurlijk, Vlisco, Van Gog Kwekerijen en Woonpartners. De ondertekening door de diverse Brabantse partijen heeft plaatsgevonden tijdens de bestuurlijke bijeenkomst op 7 april bij Bavaria te Lieshout. De bekrachtiging door beide ministeries heeft plaatsgevonden tijdens de Innovation Expo op 14 april in Amsterdam; namens de Brabantse partijen tekende wethouder Smeulders daar samen met minister Kamp van EZ de Green Deal.

Met de Green Deal wordt de ontwikkeling van vijf concrete projecten beoogd, verspreid over de provincie:

- Tilburg Noord: geothermieproject op industrieterrein Vossenbergh, specifiek voor Agristo
- Helmond: aansluiting stadsverwarmingsnet en glastuinbouwbedrijf Van Gog op geothermiebron
- Lieshout: geothermieproject voor bierbrouwer Bavaria
- Asten/Someren: aansluiting van meer dan 300 ha glastuinbouw op geothermie
- Amernet: Ennatuurlijk ziet geothermie als optie na stoppen Amercentrale

Financiering en beoogd resultaat

In de eerste fase van de ontwikkeling van deze projecten is startkapitaal nodig, om de projecten te kunnen ontwikkelen tot en met de eerste boring. Daarna kunnen ook andere financieringsinstrumenten beschikbaar komen: deels door een achtergestelde lening en deels door een bankfinanciering. Het startkapitaal valt dan grotendeels weer vrij en kan revolverend worden ingezet in de opvolgende projecten.

De totaal benodigde financiering voor deze vijf projecten is € 100 miljoen. Daarbij wordt uitgegaan van 10 miljoen startkapitaal, dat deels bijeengebracht wordt door de initiatiefnemers van de BV zijnde Hydreco en Energiefonds Brabant. Vervolgens zal €20 miljoen afkomstig moeten zijn van een achtergestelde lening en €70 miljoen projectfinanciering. De betrokken gemeenten (en dus ook Helmond) leveren géén bijdrage aan de projectfinanciering.

Dat een dergelijke investering in duurzame energie natuurlijk wél het nodige resultaat moet opleveren, moge duidelijk zijn. Het beoogd resultaat van deze Green Deal is dan ook meerledig: de projecten moeten duurzame warmte voor 6500 woningen in Helmond opleveren, en daarnaast duurzame warmte voor twee regionale tuinders en drie grootschalige productiebedrijven in Noord-Brabant. De vijf projecten samen leveren minimaal 1,3 PJ (pétajoule) aan energie op, en een verwachte CO2 besparing van ruim twee miljoen ton CO2. Daarnaast wordt er gewerkt aan maatschappelijk draagvlak in relatie tot warmtenetten, en aan het ontwikkelen van kennis over drinkwatervoorziening in relatie tot geothermie.

Rol gemeente Helmond

Zoals u uit het voorgaande kunt concluderen, maakt de gemeente Helmond géén onderdeel uit van de BV, en wordt er van de gemeente Helmond ook geen financiële investering in concrete projecten gevraagd. Net als de andere publieke partijen zit onze taak met name op faciliterend vlak, én op het borgen van de sociaal-maatschappelijke vraagstukken bij de ontwikkeling van geothermieprojecten. Daarnaast is wethouder Smeulders de beoogd voorzitter van de stuurgroep die boven de BV zal komen te hangen, en blijft Helmond voorzitter van de werkgroep Geothermie Brabant Breed en bestuurlijk trekker van de pijler Geothermie binnen het Brabants Energie Akkoord.

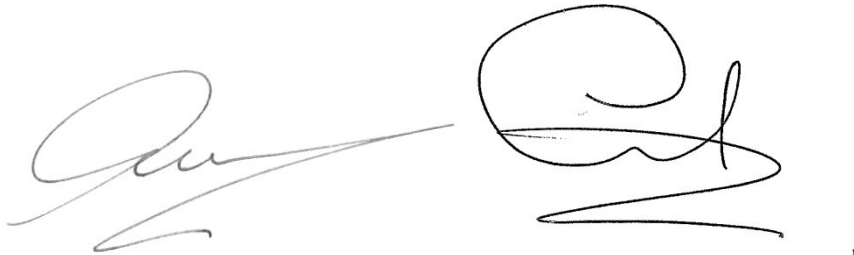
Nu de officiële ondertekening van de Green Deal op 14 april heeft plaats gevonden zal verdere uitwerking worden gegeven aan de beide Green Deals. De focus voor Helmond gaat daarbij vooral uit naar de het ontwikkelen van het geothermieproject stadsverwarming Helmond, in samenspraak met Ennatuurlijk,

bewoners en Woonpartners. Zoals we al in het kader van het burgerinitiatief stadsverwarming hebben afgesproken, doen we dat in nauwe samenspraak met de gebruikers van de stadsverwarming.

Aanvullend seismologisch onderzoek

Om de ondergrond in Helmond nóg gedetailleerder in kaart te krijgen (met name van belang voor het bepalen van de exacte toekomstige boorlocatie, maar ook vanwege de kennisvragen rondom de bescherming van het drinkwater), is het eerste projectonderdeel voor Helmond het uitzetten van de benodigde aanvullende seismologische onderzoeken. Een dergelijk onderzoek kost ca. € 900.000,-. Naast een eigen bijdrage van € 200.000,- (dekking vanuit een verwachte extra uitkering die door het Rijk in Mei 2016 wordt toegevoegd aan de Decentralisatie-uitkering Bodem (DU-Bodem) in het Gemeentefonds, gelabeld voor de Energietransitie/Bodemconvenant), hebben wij Brabant Water en de provincie Noord-Brabant (via de Geothermie BV) bereid gevonden om met ons de kosten voor dit seismologische onderzoek te dragen.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Helmond
de burgemeester de secretaris

Two handwritten signatures in black ink. The signature on the left is long and flowing, while the one on the right is more compact and stylized.